

Gunder Hägg och Walter Nyström

ETTA OCH TVÅA

Gunder Hägg blir 1943 distriktsmästare på långa banan i terräng-DM i Hedesunda på 22.59,2. Tvåan 27-åriga Walter Nyström, som då tävlar för IFK Gävle, blir besegrad med 14 sekunder. Trea är en annan pålitlig IFK:are, Karl Larsson.

Gefle IF får ännu en terrängmästare, då Yngve Andersson vinner korta banan före Olle Olsson i Gefle SGF. Trea är ännu en sportare, Gunnar Jernberg. Segertiden är 11.21,6.

Uppland och Gästrikland möts 1943 för 26:e i följd i en laddad landskapsmatch i friidrott.

Gunder på USA-turné

Gunder Häggs bejublade USA-turné under sommaren 1943, mitt under andra världskriget, är något som påverkar även gästrikheidrotten. Svenskättlingarna i Worcester samlar nämligen in pengar och köper en pokal, som blir "Gästrikars i USA:s vandringspris" med motiveringen:

"Att hugfästa minnet av dels sin födelsebygd, dels av Gunder Häggs besök i deras nya hemland."

Vandringspriset skänks till Gästriklands Idrottsförbund för att "vandra" 1944–1968 – 25 år.

Det utslagsgivande är samtliga sporters senior-DM för män. Hofors AIF tar greppet från början i kampen om inteckningar. Men Gefle IF är en av 50 klubbar som genom dominans i friidrott blir ett hot för HAIF, som har duktiga simmare och längdskidåkare. Gefle SGF, med framgångsrika friidrottare, tar också upp striden med Hoforsklubben.

Walter i topp året om

Walter Nyström tävlar för Sandvikens IF på skidor och kämpar med Erik Larsson i IK Sport i Hofors om titeln Skidkung i Gästrikland. Walter vinner 1944 30 km i Hofors,

sex minuter före Erik och elva för dennes klubbkompis Herbert Södergren.

Erik Larsson får revansch på Walter i Åshammars DM på 50 km. Då skiljer nio minuter. Trea är än en gång Herbert Södergren. IK Sport vinner lagguldet. Sandvikens IF gör det på 30 km.

Erik Olsson, Hofors AIF, blir distriktsmästare på 15 km före Tore Larsson, Gefle SGF. Bengt Hedlund kommer trea. Och HAIF tar lagguldet på sträckan.

Några år senare representerar Erik Olsson och Bengt Hedlund Sverige i två tävlingar i Finland och Erik segrar i ett 15 km-lopp. Han kom från en idrottsfamilj i Järbo, "Röd-Lasse" i Sport i Hofors från Åshammar. Till Hofors, där jobben fanns, lockas även idrottsmän längre ifrån som Nils Östensson från Sälen bland andra.

I damernas DM på 10 km segrar Helmy Jansson, Högbo AIK, före Greta Lundkvist och deras klubb har bästa laget. Individuell trea är Stina Jutterström, Valbo AIF. I backhoppning är StIF i topp med Gösta Sundberg, Sven Nilsson och Göran Wallentin.

Per Gunnar Evander

Per Gunnar Evander, Sandvikens GK, kommer tvåa på 110 meter häck på 17,7 i junior-DM 1951. Han har också del i SGK:s JDM-guld i stafett 1 000 mete. I guldlaget ingick också Wilhelm Sebardt, Karl-Erik Sjöberg och Karl-Gunnar Gille.

I JDM året efter blir Per Gunnar mästare på 100 meter på 11,7. Ett senior-DM-guld får han i stafett 4x200 meter tillsammans med Sigurd "Sigge" Kihlström, Sjöberg och Gille.

KAJ ANNEBRANT

Medlemsresa i buss Sandviken-Gävle

PRELIMINÄRT ONSDAG 5/12 SEPTEMBER T I L L

* UPPSALA OCH NYA RIKSIDROTSMUSEET I STOCKHOLM

Vi i styrelsen för Gästrikheidrottens Historiska Förening planerar att flytta vår årliga resa för medlemmarna och andra intresserade från våren till i september. Nya Riksidrottsmuseet har nämligen tänkt sig en invigning 15:e eller 16:e juni, och vi tror att det blir alltför sent för de som har andra planer för sommaren.

Vi har haft kontakt med Riksidrottsmuseet, där man ser fram mot vårt besök!

Det blir en heldagsutflykt med överraskningat, förmiddagskaffe och lunch före besöket i nya museet på Djurgården. Vi kommer att subventionera resan och tror att det är säkrast att snart förhandsboka platser.

I fjol, när vi gästade Billan och hennes Erik Östblom på Kungsholmen i Sergersta och sedan Höghammarshallen i Bollnäs, hade vi en kölista men lyckades ändå få med alla intresserade, då det kom några sena avbokningar på grund av sjukdom.

Vi kan ta med oss 50 resenärer.

Kontakta gärna Kaj Annebrant, telefon 026-25 84 96 eller e-post: kaj.annebrant@telia.com!

Välkomna till en spännande höstutflykt!

Gästriklands Idrottsförbund bildas 1907

Gästriklands Idrottsförbund bildas den 14 april 1907 på Strandhotellet i Gävle av företrädare för nio klubbar: Gefle Idrottsförening, IF Kamraterna Gefle, krets VI, Gefle Sport- och Gymnastikförening, IF Drott, Gefle Godtemplare IF, Gefle Kappsimsningsklubb, IK Stjärnan /Sandvikens AIK 1907) och Skutskärsföreningarna Bodarnas IF samt Skutskärs IF.

Ett snabbt arbete

Överstyrelsen för Svenska Gymnastik och Idrottsföreningars Riksförbund har den 28 oktober 1906 godkänt stadgar för distriktsförbund ute i landet. IFK Gävle och Gefle SGF inbjuder 25 mars 1907 till ett möte i Gävle. Efter en diskussion väljs en kommitté på fem personer, vilka ska förbereda nästa möte, som bestäms till söndagen den 14 april.

Mötet hålls på Strandhotellet, och Edvard Jacobsson (IFK), som varit kommittéordförande i några veckor, hälsar välkommen. Han har tillsammans med fyra medhjälpare arbetat fram ett antal bestämmelser för det föreslagna idrottsförbundets verksamhet.

Han väljs därför till mötesordförande. Sekreterare blir Oscar Carlsson, IF Drott.

Enhälligt beslut om distriktsförbund

Sammanträdet den 25 mars leder efter en stunds diskussion fram till ett enhälligt att bilda ett idrottsförbund med den omfattning som föreslagits. Nämligen Gästrikland och Uppland, norr om Dalälven. Sedan tas en röstlängd fram för att fatta beslut vid ett representantsskapsmöte med de nio intresserade föreningarna.

GIF har 150 medlemmar och får 15 röster, IFK Gävle och Gefle SGF med 70 medlemmar är berättigade till vardera 7 röster. IF Drott, Gefle Sport IF och IK Stjärnan med 50 medlemmar får 5 röster. Gefle KK och Bodarnas IF, 40 medlemmar, får 4 röster och Skutskärs IF med 24 medlemmar 2 röster.

En löjtnant blir ordförande

Herr löjtnant Torsten Serrander utses till ordförande på ett år efter att ha fått

16 röster. Övriga kandidater: fabrikör Emil Matton och kontorsskrivare J. Wilhelm Lindgren, får färre röster, 9 respektive 10 under en sluten omröstning.

Avdelningsstyrelser för sex idrotter väljs med ordförande och fyra ledamöter i var.

I allmän idrott blir Ernst Serrander, IFK Gefle, ordförande med 35 röster. Ledamöter blir John. Boberg, K. Lindholm, Oscar Carlsson och G. Carlsson.

I fotboll och bandy väljs E. Jacobsson till sammankallande och G. Olsson, Arvid Wiksell, Sandvikens AIK, Oscar Carlsson, Drott, och skohandlare Bror Modin in i styrelsen.

Nytt möte 21 april

Mötet ajourneras sedan till söndag den 21 april klockan 4 på eftermiddagen på orgelfabriken.

Då väljs Isaac Westergren till vice ordförande, Richard Andersson till sekreterare och Axel Hellström till skattmästare.

För simning väljs Richard Andersson till sammankallande. Till ledamöter utses J. Wilhelm Lindgren, GKK, Josef Thyr, B. Erlandsson och H. Boman.

Styrelsen för lawn-tennis blir kamrer B. O. Löwenberg, ordförande, rådmann W. Höglind, ingenjör J. Johnsson, grosshandlare Isaac Westergren och köpman B. Severin.

Det nya förbundet omfattar Gästrikland och Norduppland och ansluts till riksidrottsförbundet.

En uppgift är att organisera alla tävlingar i distriktet, godkänna tävlingsdagar och ansvara för proven till idrotts- och skidlöparmärken.

Rapport om fotbollen 1907

Riksförbundets Gefledistrikt som tidigare lett och anordnat fotbollstävlingar hade lämnat över ansvaret till nya, lokala distriktsförbundets avdelningsstyrelse för fotboll och bandy samma år.

Sju föreningar, fyra i Gävle och tre i landsorten med sammanlagt tolv lag, spelar fotboll i DM och reservlagsserier. IF Kamraterna, Gefle IF och Sandvikens AIK är de bästa. IF Drott jämte Sandvikens IF och Skutskärs IF håller till i klass II.

FOTO: THÉRESE WALLEN
Hösten 2006 går Jan Hovdebo i pension efter 25 år som kansli- och distriktsidrottschef och lämnar plats till Ann-Gerd Bergdahl, som blir en av tre kvinnliga idrottschefer i landet.

Ett DM i allmän idrott (friidrott) har genomförts.

61 idrotter i Gästrikland

Gästriklands Idrottsförbund omfattar 431 föreningar i 60-tal specialdistriktsförbunden. Störst är fotbolls-, skid-, skolidrott- och innebandyförbunden. Minst issegling, klättring, flygsport – en förening vardera.

Gång är en mycket omfattande sport på 1930- och 1940-talen men har kommit bort. Varpa blir medlem i distriktsförbundet 1951 och får ett fäste i Järbo, Strömsbro och Sandviken.

År 2007 är 67 idrotter och 22 000 registrerade föreningar i Riksidrottsförbundet.

I bob & rodel, dövidrott, kanotsegling, rodd och rugby tycks inte finnas föreningar här då detta skrivs. Rugby spelas i Sandviken och i Gävle ännu några år in på 2000-talet.

KAJ ANNEBRANT

Strömvallen, Gavlestadion – Gunder Hägg Stadion

Under 1970-talet anläggs allvädersbanor i landets samtliga distrikt med undantag för Gästrikland, som är i skriande behov av en tidsenlig idrottsarena. Risken är att distriktet ska hamna på efterkälken, när det gäller träningsmöjligheter och arrangemang. I Gävle "drabbas" berörda politiker av ett stort antal skrivelser, insändare och uppvaktningar angående behovet av en fullgod idrottsplats. Genom en motion till kommunfullmäktige 1973 väcks hoppet om en modern friidrottsarena, men det dröjer ända till 1979, innan det är dags för projektering. Den ursprungliga meningen är, att Strömvallens kolstybbsbanor ska ersättas med allvädersbeläggning. Det visar sig att utökningen av banlängden till 400 meter skulle innebära alltför stora ingrepp, så projektet läggs ner.

Helt ny idrottsplats

1981 presenteras en alternativ lösning. Det föreslås att en helt ny anläggning förläggas till Fjärran Höjder. Även det projektet läggs ner. Planerna avvisas av länsstyrelsen, som anser att läget inte är lämpligt på grund av de störningar boende i området skulle drabbas av. Det blir till slut tredje gången gillt i och med att området vid Gavlerinken kan accepteras.

Den 14 september 1982 kommer det länge efterlängade beslutet av kommunstyrelsen, att byggstart ska ske redan i oktober. 7 juni 1983 finns det i lokalpressen en helsidesartikel med rubriken "Drömmen blir verklighet – nu fattas bara namnet."

Gävle Idrottsråds ordförande "Guld-Henry" Eriksson anser, att allmänheten bör få föreslå lämpligt namn på "Sveriges främsta friidrottsanläggning". Idrottsrådet och Gefle Dagblad genomför en namntävling. Namnet "Gunder Hägg Stadion" får flest antal röster, men namnet blir trots det Gavlestadion. Anledningen till att det föreslagna namnet inte godkänns är, att man anser att en person som lever inte kan bli aktuell vid namnsättning. Att statyn "Löparen" med Gunder Hägg som förebild godkännts verkar aningen ologiskt, med tanke på att den tillkom 1947. En av lokaltidningarna har 1983 den talande rubriken "En blunder tycker Gunder", som i en tidningsintervju sagt, att han var positiv till att hedras genom namn på en friidrottsarena i Gävle.

GIF vill 1991 byta namn till Gunder Hägg Stadion

1991 föreslår Gefle IF att Gavlestadion ska byta namn till Gunder Hägg Stadion för att uppmärksamma 50-årsminnet av Gunders första världsrekord i GIF:s tävlingsdress. 1942 noterar han ytterligare tio världsrekord som GIF:are. Gunder inleder för övrigt en oöverträffad löparepok i svensk idrottshistoria. Under 1940-talet och början av 1950-talet har lilla Gästrikland ett tiotal löpare i världseliten. 1942 tilldelas Gunder Svenska Dagbladets Bragdmedalj och utses 1943 av den amerikanska nyhetsbyrån AP till världens främste idrottsman. Gunder Hägg gör också betydelsefulla insatser under andra världskriget som svensk ambassadör vid besök i Finland och USA och efter kriget i England och Norge.

Dubbelt nej från politiker

Gävle kommuns kulturnämnd är 1991 positiv till Gefle IF:s förslag med motiveringen "Motivet för att använda Gunder Häggs namn för en riksbekant friidrottsanläggning verkar dock vara så starkt att ett undantag borde kunna medges." Ledsamt nog säger både fritidsnämnden och kommunstyrelsen "nej" till namnändring.

I samband med Gefle IF:s stora SM-tävlingar 2002 samt Europacupen med deltagande av 16 landslag 2005 görs ytterligare försök att få igenom en namnändring, men "de styrande" kör över idrotten igen.

Tredje gången gillt?

Inför Gästriklands Idrottsförbunds 100-årsjubileum och Gefle Idrottsförenings 125 års-jubileum 2007 föreslås ännu en gång en namnändring. Förslaget stöds av ordförandena i Gästrikeidrottens Historiska Förening, Gästriklands Idrottsförbund, Gästriklands Friidrottsförbund, Gefle Idrottsförening samt Gefle IF:s friidrottssektion, som sköter friidrottsarenan. Det innebär, att samtliga närmast berörda idrottsliga instanser i Gävle och Gästrikland står bakom förslaget! För övrigt har förslaget starkt stöd från bl.a. Friidrottens Ledarveteraner från hela Sverige samt Hälsinglands, Jämtlands och Upplands idrottshistoriska föreningar.

Nej följs av ja till slut

Gävle kommuns rådgivande namnberedning samt Kultur & Fritidsnämnden (!!!) är negativa till att Gävles och enligt många Sveriges främste friidrottsman genom tiderna, Gunder Hägg, hedras enligt idrottsrörelsens förslag. Det rimmar illa med tanke på att namnberedningens målsättning är "att bidra till att Gävle genom namnsättning tar vara på såväl sin "stolta" historia som stadens och kommunens visioner för framtiden."

Det visar sig, att det är Byggnads- & Miljönämnden, som får fatta det definitiva, avgörande beslutet om namnbytet. Luciadagen den 13 december 2006 kommer det oväntade men mycket glädjande beskedet, att nämndens samtliga ledamöter anser, att Gavlestadion ska byta namn till Gunder Hägg Stadion. Det sker alltså 23 år efter det att namnförslaget första gången presenterades 1983. "Bättre sent än aldrig" heter som bekant, men nog har det dröjt i längsta laget. Förhoppningsvis är Gävle kommun snabbare att komma till ett positivt besked, när det gäller en välbehövlig, modern idrottshall.

BO BRÜGGE

FOTO: LEIF JÄDERBERG

GD/GIF-olympiaden utan motvarighet. Gefle IF:s i särklass största årliga tävlingen är GD/GIF-olympiaden för Gävles elever från årskurserna 3–6. Den saknar motsvarighet såväl i Sverige som i utlandet.

Historien om GD/GIF-olympiaden

"Pappa" till GD/GIF-olympiaden är idérike Erik Proos, som med stöd av bland andra Bengt Bohman och Gösta Strömberg höll i premiärtävlingen på Strömvallen den 22 september 1979. De första fyra åren deltar även elever från årskurserna 7 och 8.

År 1979 startar 560 elever från 60 klasser.

Trots att tävlingen numera är begränsad till fyra årskurser, har antalet deltagare ökat rent fantastiskt och närmar sig 3000! Rekordet är från år 2004, då 2931 elever från 191 klasser deltar. Det är ungefär tre av fyra elever i årskurserna 3–6 i Gävleskolorna.

60 000 deltagande elever

Under de gångna 28 åren deltar 60 368 elever från 3738 klasser. Eftersom de flesta ställer upp under fyra år delas lämpligen antalet med fyra. Det totala antalet grenstarter är i det närmaste en kvarts miljon! Den glädjande stora uppslutningen från föräldrar, lärare och andra funktionärer är en förutsättning för att GD/GIF-olympiaden ska kunna genomföras på det succéartade sätt som sker år efter år.

Gunder Hägg Stadion den 6 juni 2007

Officiellt sker namnbytet från Gavlestadion till Gunder Hägg Stadion onsdagen den

6 juni, då såväl Gunder Hägg som Sverige hedras på nationaldagen. Dessutom genomförs GD/GIF-olympiadens finaltävlingar för elever från årskurserna 3–6 på ett då nydöpt friidrottsstadion. Tidigare – den 30 maj är det dags för GD/GIF-olympiad för sarskolans elever och den 2 och 3 juni – arrangeras GD/GIF-olympiadens klassiska breddtävlingar med omkring 3000 deltagande elever. Av dessa kvalificerar sig cirka 200 ungdomar till finalerna den 6 juni.

Många har imponerats av GD/GIF-olympiaden, bland andra Gunder Hägg, som faktiskt varit starter och prisutdelare. Gefle IF:s olympiske mästare, Henry Eriksson, har sagt att "Mitt finaste idrottsminne är inte OS-guldet, som man kan tro, utan de två senaste årens GIF-olympiader på Strömvallen".

Boken om idrotten i Gästrikland

Vi skrev jubileumsboken

Gästrikheidrottens Historiska Förening tillfrågades 2006 av kanslichef Jan Hovdebo om den var beredd att skriva en bok om Gästriklands Idrottsförbunds hundra år, 1907–2007. Vi var också med bakom boken Gästrikheidrotten före 1950 som skulle skrivits 1957 men inte blev det.

Då som nu samarbetade vi med Gästriklands Kulturhistoriska Förening, där Göran Severin, ordföranden, tog ett stort ansvar och gör att vi och GIF kan ge ut boken på 400 sidor då 60-talet idrotter och hela Gästrikland från Hofors i väster till Gävle i öster och från Ockelbo och Hamrångefjärden i norr samt Gysinge i söder får en samlad historia skriven.

Gästriklands Kulturhistoriska Föreningen ger ur boken som årsbok 2007.

Det innebär att vi, GHF och GIF, slipper betala tryckningen.

Vi i GHF har jobbat helt ideellt och arbetstimmarna har ingen bokfört, men de är många. Vi har även fått hjälp av skribenter med specialkunskaper som ingen i styrelsen har. Vi inledde vårt arbete för snart två år sedan, men tempot höjdes i augusti i fjol.

I Bokkommittén har företrädare för Gästriklands Idrottsförbund och Göran Severin ingått. I skrivargruppen har Ulf Brodin, Bo Brügge, Bertil Carlsson, Anders Eriksson, Nils Frölander, Hans Ädel ingått tillsammans med Kaj Annebrant som redaktör och samordnare.

Bandykafé med födelsedagstårta

Hur gick det till när IFK Uppsala premiärsegrade mot IFK Gävle den 17 mars 1907? Det var ämnet för Upplands Idrottshistoriska Förenings bandykafé vid Studenternas IP 15 mars. Kaj Annebrant, GHF, var inbjuden att tillsammans med UIHF:s ordförande Bernt Karlsson locka fram minnen från bandyns genombrott i Sverige och blicka in i framtiden.

Carl-Erik Askelöf och Tore Wikner intervjuades också om hur det är spela en SM-final, som de gjorde 1961 när Sirius besegrades Edsbyns SK på Stockholms Stadion med 3–1. 34-årige Ove Eidhagen var härföraren och något av årets Man precis som målvakten Sigge Parling.

I guldlaget spelade även förre Saikaren Gunnar Åberg. 100 SM-finaler är rubriken på en bok skriven av Arne Argus.

Ny bok – T.T. PÅ SPRÅNG

Arne Argus, tidigare ordförande i Svenska Bandyförbundet och journalist, är outtröttlig i sitt arbete att skriva om bandyn från premiäråret 1895 och fram till våra dagar. I april väntas han vara färdig med senaste boken om idrottsgiganten och kulturkämpen Torsten Tegnér som var verksam i Idrottsbladet, som han köpte 1915, och i mer än 60 år.

I boken berättar 25 T.T.-vänner, bland andra 99-årige Erik Tobé, vad de minns om giganten.

Idrottsbladet, T.T.-s livsverk, ägnas utrymme och boken är rikt illustrerad.

Prov ges också på T.T.-s oläsliga manuskript.

Boken kostar 250 kronor med porto 45 kronor och kan köpas direkt från författaren. Arne Argus, Drottningg. 2, 582 25. Telefon 013-10 35 10.

FOTO. KAJ ANNEBRANT Jan Hovdebo, Nils Frölander, Stig Karlsson, Bo Brügge, Hans Ädel och Ulf Brodin är några i Bokkommitténs sista möte femte mars, då alla texter och bilder lämnats till Göran Severin. I mitten av april ska Gästriklands Idrottsförbund hundra år förhoppningsvis kunna köpas. De trycks i 1500 exemplar med närmare 400 sidor och många bilder, några mycket unika.

När Gefle IF gick upp i Allsvenskan

FÖR 25 ÅR SEDAN

Idrotthistoriker brukar nostalgiskt hamna i tidigt 1900-tal eller i sin egen ungdomstid präglad av Rekordmagasinets idoler. Kanske borde idrotthistorien krypa lite närmare vår egen tid också. Vad minns vi 25 år tillbaka?

De aktiva då har hunnit bli både 50 och 60 år i dag. Vi gör ett försök att titta tillbaka till 1982 i gästrikefotbollen. Dramatik, framgång och besvikelse blir vi rejält påmind om.

Sista omgången i division II norra var direkt avgörande för allsvenskt kval. Gefle IF klarade av Ope borta, sedan Bjarne Holmgren säkrat segern, då han i slutminuten knockades på mållinjen av ett stenhårt skott i pannan.

Samma lördag mötte Sandvikens IF inför 7 600 åskådare Djurgården på Jernvallen. Seger där och Gästrikland skulle ha två lag i allsvenskt kval. Men tack vare kvittering till 1-1 gick Djurgården till kval och Thomas Nordahl, som tränade SIF, var djupt besviken.

GIF och SIF på väg mot Allsvenskan

Under seriens gång hade både GIF och SIF legat i topp före Djurgården och efter åtta omgångar hade det varit osannolik rusning efter biljetter, när Gefle och Sandvikens drabbade samman i derbyt på Jernvallen. 7 250 löste regelrätt entré, medan flera hundra trängde sig in sedan grindar rivits. Det slutade 0-0 efter en trist och låst match med offensiv glädje från GIF men defensiv bevakning av SIF.

Gefle IF vann i kvalet över Kalmar FF med Benno Magnusson, och föreningen tog steget upp i allsvenskan samma år, som den fyllde 100 år. Laget var seriens yngsta men med en harmonisk kombination av ung entusiasm och rutin. Mats Olausson och 18-åringarna Per Olsson samt Jonas Sköldberg lovade mycket för framtiden.

"Berra" Hellman avgjorde kvalet med sina två mål i bortamatchen och bildade vasst radarpar med Per Olsson. För erfarenhet och stimulans stod nyförvärven Tore Lenartsson och Stefan Andersson i samarbete med Tommy Karlberg från Örgryte. Lars Ytterbom var en annan av alla de nyttiga i ett helt igenom homogent lag, där målvakten Arne Skalk gjorde avgörande räddningar i sista kavlmatchen. 27-årige Stefan Lundin blev säsongens succétränare i svensk fotboll och framhävde, att han såg IFK Göteborgs spelsystem som förebild.

Gästrikefotbollen i övrigt för 25 år sedan?

Till Gösta Eriksson stora glädje avancerade IFK Gävle till division III efter jämn kamp mot Valbo FF. I damallsvenskans östra grupp blev Strömsbro IF fin tvåa efter Hammarby, men före Gideonsberg och nyförvärvet från Tierp, Birgitta Hållstrand, fick förtroende i landslaget.

Hur det gick sedan för Gefle IF i Allsvenskan?

Det är en annan historia om hur GIF med nöd och näppe lyckas hålla sig kvar i två säsonger.

BO NORDLUND

Gefles Bernt-Olof Hellman, till vänster, uppvaktas efter ett av sina två mål i det allsvenska kvalet mot Kalmar FF. I mittén Per Ohlsson och till höger Mats Jinefors. (Ur Fotbollsboken 1982).

Elfsborgs-guld efter 45 år

Elfsborg från Borås tar 2006 sitt fjärde allsvenska guld efter de 1936, 1939 och 1961. Det näst sista, år 1961, har anknytning till Sandviken. Sista hemmamatchen på Jernvallen SIF-Elfsborg går mellan laget som ska till division II och svenska mästarlaget.

Leif "Jontik" Jonsson spelar då sin tredje och sista allsvenska match, men Sandvikensborna var optimistiska om en snar återkomst till högsta serien.

"Förmodligen är Sandviken snart åter i Allsvenskan. Upprustningen har börja."

(Fotboll 1961)

SIF kom också tvåa efter AIK i division II 1962.

Första SM-finalen i bandy i Gävle 1907

Den 17:e mars i år var det hundra år sedan den första SM-finalen i bandy spelades invid/intill Boulognerskogen i Gävle mellan IFK Gävle och IFK Uppsala. Ingen vet bestämt, och det har aldrig skrivits att finalen spelades på sjöis. En äldre man jag talat med är säker på att matchen spelats där nuvarande lekplatsen i Boulongerskogen är.

Fem distriktsmästarlag deltar i SM-premiären.

IFK Gävle hade vunnit DM genom att besegra Gävle Sport och semifinalen i SM genom att i Gävle besegra Hälsinglands IF med 8-4. Men i finalen var IFK Uppsala för svårt och när det skrevs om matchen i Nordiskt Idrottsliv blir det:

”Inte för att man kan kalla det hockey, ty därmed menas något annat än att med en klubba stå och rota i en vattenpöl för att möjligen fiska upp en boll och under tiden öfverstänka med och motspelare med väldiga vattenkaskader.”

Tidningen skriver även:

”I sju år har det spelats hockey i Sverige, och i sju år ha Uppsalalag slagit alla andra, så nog är våra kända spelare väl värda en hjärtlig gratulation, då de nu för första gången kreerats till svenska mästare i hockey.”

Bandypremiär i Gävle 1905

Första bandymatchen i Gävle spelas i Boulognerskogen med sjumannalag 15 januari 1905, då.

IFK Gefle besegrar Gefle Sport med 2-1. Att Gävle var en av de första städer dit bandyn kom har en förklaring. Staden präglades på vintrarna av populära skridskobanor på Gavleån.

Läroverkspojkar hade år 1897 bildat Idrottsföreningen Kamraterna.

I oktober 1906 bildas en hockeykommitté och strax efter köps en vandringspokal till en lokal turnering, och 30 december anmäls klubbens hockey-/bandylag till premiären för SM i bandy.

IFK Uppsala spelar en match i Gävle redan 13 januari 1907 och vinner då över ett kombinerat Gävlelag med 7-2 och väcker uppmärksamhet, Uppsalalaget hade vunnit Nordiska Spelen – finalen 1905 slutade med 27-1 mot Djurgården.

I SM-finalen står Gävlespelare för två nymodigheter

Finalen i Gävle spelas i duggregn och på dålig samt inför en fåtalig publik.

Tre spelare har specialkonstruerade skridskor. De andra har skridskor fästade med remmar på pjäxor. Karl Flodin hade tagit hjälp med konstruktion av firman Hagen i Oslo. Gävlebröderna Hansjacob och Ruben och Mattson finns bakom den första riktiga bandybollen.

I Sverige har hockey på is/bandy spelats med trissa 1895-1904.

Bandyn kommer till Sverige

Bandyns ursprung är dunkelt. Från början har med stor säkerhet isens blanka yta lockat till spel med boll. Holändska 1600-talsmålare har vintermotiv med spel på is. Det kallas kolv samt liknade golf. I sydöstra England finns bevis från tidigt 1800-tal för spel på is i många översvämmade områden under några extremt kalla vintrar.

Bandy är engelska och förmodligen benämningen på det böjda träet i klubban.

Greve Clarence von Rosén blir tänd på spelet vid ett vinterbesök som militärattaché i England och introducerar år 1895 bandy eller ”hockey” i Stockholms societeten och i den diplomatiska kåren. Stockholms Hockeyklubb bildas 1896.

I Uppsala tillkom två klubbar 1901 inför Nordiska Spelen, Upsala Gymnasisters Hockeyklubb blev mest framgångsrik och besegrade Stockholmslaget och senare ett engelsk lag. 1902 samt 1903 erövrar Uppsalalaget Clarence von Roséns pokal. Året efter har många av spelarna

FOTO: KAJ ANNEBRANT SM-guld i bandy till Sandvikens AIK:s damer 2007. Guldlaget med lagkapten Sofia Rådman, Angelica Bergkvist, målvakten Linda Odén och bland andra Johanna Pettersson i SAIK, kan ses längst fram på scenen i Kryssset, när Sandvikenborna hyllar sina nya hjältinnor.

tagit studenten, lämnat skolan och bildar Upsala HC, då det blivit nej till bandy från IFK Uppsala. År 1907 kommer ett ja.

Det stora språnget för bandyn blir gästspelet 1907 av en förening från Petersburg, obeseegrad tills ett svensk landslag vinner i Helsingfors. Ryssarna är först med nyheter som förändrar en ung sport "hockey med trissa" till bandy. Det ryska laget är taktiskt skickliga och utnyttjar ett elvamanalags möjligheter samt har nyheter i utrustningen.

Klubban är till exempel kraftigare och nedtill lindad med svinläder.

Bandyn har en trög start

Under det första decenniet på 1900-talet har bandyn trögt att växa. Ända till 1920 dominerar IFK Gävle fullständigt sporten och blir distriktsmästare fram till 1920. IFK Gävle hävdar sig väl mot bästa klubbarna i Stockholm men är klart sämre än IFK Uppsala.

Någon SM-seger blir det aldrig, men IFK Gävle gör en banbrytande insats för bandysporten och har sporten kvar i föreningen med seniorbandy till mitten av 1930-talet.

Skridskobanor i Gävle

Den första banan anläggs vintern 1882 av Gefle IF på Kvarndammen i Gavleån. Året därpå höll man till vid Svängbron. 1884–1889 har GIF en landbana vid ridhuset, 1892–1905 åker man åter vid Svängbron. Därefter används idrottsplatsen på Mattonska vretarna, som senare blir Strömvallen.

Gefle Gymnasii IF har sin bana i Gavleån vid Frimurarhuset väster om Centralbron till 1918. IFK Gävle och Gefle Sport- och Gymnastikförening ansvarar för en bana på en damm invid Boulognerskogen från 1905. Fem år senare kommer även Gefle IF med i samarbetet, och den banan används till år 1925.

1926 anlägger GIF och Brynäs IF en isbana vid Norrtull, och från 1935 kan Gävleborna åter åka på Strömvallens nu uppräfschade skridskobana. Isstadion med konstis invigs på Nynäs 1956.

IFK Gävle bildas år 1897

IFK Gävle (Idrottsföreningen Kamraterna) bildas 1897 av ett 20-tal pojkar, varav Gustaf Hedling är den pådrivande. Grenarna är skidor, friidrott, fotboll, konståkning, bandy. Senare tillkommer simning, tennis och handboll samt ishockey. Numera är det fotboll som gäller.

IFK är av Sveriges bästa friidrottsklubbar på 1920-talet. Redan år 1900 finns en höjd- och längdhoppare Tore Blom och sprintern Isaac Westergren, med i OS i Paris. Andra olympier är Ernst Serrander, 800 meter i Aten 1906), trestegshopparen Erik Almlöf och medeldistansaren Nils Frykberg i Stockholm 1912.

Klubben använder först Stadsträdgården som tränings- och tävlingsområde.

IFK börjar 1903 spela fotboll och blir under några år Gävles bästa fotbollslag.

Fotbollssektionen hyrde 1941–1947 Maxim och arrangerade danser för att få in pengar som satsades på bland annat spelarförvärv och tränare. IFK låg med sin fotboll i division II, som var serien närmast allsvenskan.

* 1938 tar IFK initiativet till en ishockeyplan intill Islandsplan vid Brynäsgratan.

* 1943 övertas ishockeyplanen av Brynäs IF och Gefle IF.

Konståkarna Einar de Flon och Rickard "Ricken" Johansson från IFK är stjärnor före första världskriget. 1908 blir Sven Pettersson landslagsman i fotboll. Göran Hultin sätter svenskt rekord på 110 meter häck med 15,4 i tävlingar mellan Skandinavien och USA i Oslo 1916.

1920 finns åtta IFK:are med i OS-truppen till Amsterdam - sex i friidrott, en i tennis och en i ishockey, Hansjacob Mattsson. Rolf Franksson blir sexa i längdhopp, Sven Krokström är i laget som kommer femma på 4x400 meter och når själv kvartsfinal på 200 meter.

Olle Andersson blir dessutom femfaldig svensk mästare i tennis.

På 1940-talet är två av Sveriges bästa långdistansare IFK:are – Henry Norrström och Gustav Östling..

KAJ ANNEBRANT

Gästrikaidrottens Historiska Förening

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Verksamhetsåret 2006 inleddes efter årsmötet i slutet av april med ett Idrottskafé, där OS-silvermedaljörerna i ishockey i Italien, Joa Elfsberg och Nanna Jansson, båda i Brynäs IF, berättade om OS-framgången i Turin. SAIK: s Linda Odén och Johanna Pettersson deltog med minnen från Sveriges andra raka VM-segern i bandy i USA. De sex jubilerande föreningarna KFUM Gävle, Gävle Borgarskolas Idrottsförening, Valbo Gymnastikförening, IF Skade, Gävle CA och Oslättforspojarkarnas IK fick på årsmötet vårt diplom.

Som också delades ut till Annika Folcke, Skade, Curt Larsson, Gävle GGIK, Ulla Renvall samt Lars Vidar Ström för långt och värdefullt arbete inom gästrikaidrotten.

GHF har fortsatt en positiv utveckling med cirka 250 enskilda medlemmar och ett 50-tal föreningar samt distriktsförbund. Styrelsen har i april och november sänt ut

medlemsblad samt arrangerat en medlemsresa den 31 maj till Hälsingland.

En fullbesatt buss, 50 personer, fick en riktig heldag i idrottens tecken.

I samband med lunchen i Segersta vid Marie-Helene Westins och Erik Östlunds anläggning berättade de båda mycket uppskattat om sina skidkarriärer. Därefter gick färden vidare till Bollnäs för guidat besök vid Höghammarhallen.

Där idrottsprofilerna från Hälsingland Curt Cahlman, Jan Eric Flink och Arne Ström delade med sig av idrottsminnen.

Vid resan var även styrelsen för Hälsinglands idrotts-historiska Sällskap representerad.

Den 31 augusti var styrelsen inbjuden till Österbybruk av Upplands Idrottshistoriska Förening för överläggningar och utbyte av erfarenheter.